

משה שטרנפלד

1994 – 1949

גיוּרָא מְנוּר

לא תמיד הולכים כשרון ויצירתיות יד ביד עם אנושיות ולב חם. אבל בדמותו הקטנה והבלתי מרשימה למראה של משה שטרנפלד, שנפטר בגיל 45 ממחלה ממושכת, היה אצור לא רק כשרון עיצוב מקורי, אלא גם יחס חיובי לכל מה שהוא אמנות, ולא פחות מכך לעושייה ובמיוחד בתחום המחול.

משה היה בוגר המחזור הראשון של החוג לתיאטרון באוניברסיטת תל אביב, תלמידם של ארנון אדר המנוח והמורים האחרים באותן

מכיתות ומעדפות אישיות.

משה עבד לא פעם עם כוריאוגרפים. בשעתו, שעה שרינה ירושלמי יצרה את הנוסח שלה ל"הדיבוק" עם רקדני בת שבע, היה משה המעצב, והצד החזותי של המופע היה הפן החזק ביותר שלו.

בתיאטרון, רוב עבודותיו היו או למחזות ישראלים מקוריים, או למחזות שדרשו תפאורה אידיאליסטית, כגון "שלומית" מאת אוסקר ויילד, שביים מיכאל גורביץ' ב"הבימה".

עבודתו האחרונה היתה אף היא בתחום המחול. בתוכניתה של רינה שיינפלד, "אור", יצר משה שטרנפלד מסגרת מרובעת, שממש רקדה והשתנתה, ותחמה את חלל הבימה והתנועה לא פחות מהרקדנית והכוריאוגרפית עצמן.

הלך לעולמו יוצר מצוין ואדם מיוחד במינו.

שנים. כעבור שנים אחדות הפך משה בעצמו למורה בחוג, והדריך את הסטודנטים לעיצוב הבימה שם.

נפגשתי איתו פעמים מספר, כששינינו היינו חברים בוועדות שונות. בכל הוויכוחים המעצבנים של ועדות-שיפוט או רפרטואר למיניהן, היה משה הכוח הדוחף להכרה בכשרונות צעירים, בחדשנות, שעה שרוב המוסדות האלה נשלטים על ידי "מי שהיו", לרוב שמרנים ושונאי כל דבר בלתי מוכר או יוצא דופן, אפילו כשהמסגרת, כגון "מסך ראשון", נועדה בדיוק לכך - לעידוד יוצרים בראשית דרכם.

משה שטרנפלד היה חבר ועדת המחול של המועצה הציבורית לתרבות ואמנות, וגם שם היתה תרומתו חיובית, אובייקטיבית, משוחררת

אשרה אלקיים

(בראיון עם רות אשל)

מלוטשות ואלגנטיות. הוא חשב עד הפרט האחרון.

לא היתה אצלו הפרדה בין הכוריאוגרפיה לתפאורה, והתפאורה אצלו תמיד היתה פונקציונאלית. היו לו הצעות משלו איך להשתמש באביזר כחלק אינטגרלי נוסף בכוריאוגרפיה. בשבילו, התפאורה היתה עוד שחקן. תמיד עניינה אותו העבודה והוא התאים עצמו אליה, לא ביקש להתבלט כתפאורן. כשעבדתי בתיאטרון הקאמרי דרש משה את מלוא השכר עבור העבודה שעשה עבורי, אבל עבודות שעשה איתי מחוץ למסד, עשה כמעט בחינם.

תמיד אפשר היה לפנות אליו. הוא לא היה טיפוס של רכלן. המליץ על תפאורנים אחרים על כל אחד היתה לו מילה טובה. אם היה רואה בעיה בצוות השחקנים/רקדנים, דברים שלא נראו לו מבחינה התנהגותית, הוא לא היה נרתע מלהביע דעתו.

בשבילי, מותו של משה הוא בראש וראשונה אבדה של פרטנר. הוא חסר ויחסר להרבה אנשים.

משה היה התפאורן של כל העבודות שיצרתי מחוץ למסגרות הממוסדות. לאחרונה כשביקשתי ממנו לעבוד איתי על היצירה החדשה, הוא אמר לי שהוא מאט את קצב העבודה. הוא ראה את העבודה, העיר הערות, נתן הצעות והמליץ על אנשים אחרים. ראיתי שהוא מתחמק מכולם ולא הבנתי למה. לא ידעתי על מחלתו.

כשעבדתי איתו ידעתי שיש לי פרטנר שיתמסר ליצירה ממש כמוני. לא הייתי לבד. ברגעים הקשים היה מי שיעודד. המעורבות שלו היתה מלאה, בכל מה שהיה קורה. הנוכחות שלו נתנה את החיזוקים שצריך כדי להמשיך וללכת עד הסוף.

עם משה לא היה צריך לדבר הרבה. היתה לו תפישה מיידית ובהירה על מה שקורה. היה לו חוש אסתטי וחוש למידה הנכונה. העבודות היו

משה שטרנפלד, צילום הרמתי, MOSHE STERNFELD

ד"ר ציונה פלד יו"ר המדור למחול

"הרמת מסך 94" מוקדש לזכרו של משה שטרנפלד. במרוצת השנתיים והצי האחרונות לחייו, כיהן משה כחבר המדור למחול במועצה הציבורית לתרבות ולאמנות, וכחבר בוועדת טלגס לבדיקת מצבו של המחול בישראל. בשני תפקידיו הציבוריים הללו גילה משה תכונות אנושיות ומקצועיות יוצאות דופן, והעלה תרומה משמעותית ומקורית בכל דיון בו השתתף ובכל סוגיה ועניין להם נדרש. משה גילה מעורבות ויסודיות בגישתו לבדיקת הנושאים אשר עמדו על סדר היום בוועדות אלה, ודעותיו היוו על פי רוב מציגה מופלאה של חשיבה רציונאלית צרופה מזה, ורגישות מדהימה לצרכיו של הזולת מזה. והזולת היתה האמנות, והזולת היו האמנים, יוצרים ומבצעים כאחד, שמשה חתר בכל מאודו להביא לרווחתם וליצור עבורם תנאים, שיהיו קרקע נאותה למצוינות וליצירה אמנותית איכותית. ליברליות, פתיחות, עמידה בלתי מתפשרת על עקרונות, יושר פנימי נדיר ועקשות מן הסוג הטוב והמיטיב איפיינו את עבודתו של משה כחבר בוועדות, וטעם של צניעות ואהבת האדם והאמן ליוו את עשייתו לאורך כל הדרך.

רינה ירושלמי

משה שטרנפלד
1949-1994

הבמאית והכוריאוגרפית רינה ירושלמי, שאיתה שיתף שטרנפלד פעולה בהקמתו של אנסמבל התיאטרון "עתים" ובהתוויית דרכו, מייחדת לו את השורות הבאות:

משה היה בראש ובראשונה אמן ואיש תיאטרון טוטאלי. היה בו מן הצייר, השחקן, הבמאי והמעצב, וכל זה מתחבר אל המשורר שבתוכו. רב גוניות זו איפיינה את השקפותיו והעניין שהיה לו בתיאטרון. השאלה "איזו תפאורה לעצב" הפכה עם הזמן ל"איזה חלל לעצב", שיחשוף את התוכן ואת החוויה בכל עוצמתם. לגביו, כוחו של השחקן היה עיקר התיאטרון. לכן במרכז חשיבתו כמעצב עמדה השאלה - איך לאפשר את נוכחותו של השחקן במלוא עוצמתה ולתת לו חופש

מקסימלי בתנועתו על הבמה. הוא עצמו לא פסק מלהתעניין וללמוד על השחקן ככלי דרך שיעורי משחק, שירה ותנועה; דבר נדיר לגבי תפאורנים. הצבע בעבודותיו הוא כמו מוסיקה, מעורר את החושים ומחבר את עולם המחזה אל החלק הקסום של הנשמה. האלמנטים שמשה השתמש בהם לבמה חוצים את הקו הריאליסטי אל הרבדים הבראשיתיים או המטאפיסיים של עולם המחזה. עם השנים הפשטות, ההפשרה והצמצום נעשו חלק עיקרי ביצירתו, על אף שבתקופה זו התיאטרון מילא את הבמה באפקטים עיצוביים ותפאורות ענק עם מכניקה מתקדמת. כי עניינו האמיתי היה ונשאר "האדם". התיאטרון היה המקום בו משה בדק את תפישתו ואת חוויית הקיום האנושי. תפישה זו העמיקה והתרחבה עם חייו ומי שעבד במחיצתו זכה למעורבות ונתינה בלתי מתפשרת עם שחקנים, במאים ומחזאים. תפישה זו הפכה את העבודה איתו לחוויה מיוחדת במינה.

רשימת יצירות

מחול

- להקת בת שבע;
- הדיבוק, לחפש את ירושלים.
- תיאטרון מחול אשרה אלקיים-רינו;
- סולמות, טרמולו, טרמולו בצול וחצי.
- תיאטרון מחול רינה שיינפלד;
- אור 1993.
- הבאלט הישראלי;
- הרמונים.
- תיאטרון מחול ענבל;
- מכתשים, זרדים, סלים, הבא לי גורלי, שירת דבורה.

תיאטרון ואופרה

- תיאטרון באר שבע;
- עושה הנפלאות, תמונות ציד, ברווז הפרא, מהומה רבה על לא דבר, מי רטרפליי, הביצה, ההבטחה, השיבה, האוזן הפרטית, סיפוך גן חיות, מילקווד, הרצח של פיירו, לכודים ברשת, ציד המכשפות;
- תיאטרון חיפה;
- מלחמת טרויה לא תהיה, המחרשה והכוכבים,

"טרמולו בצול וחצי", כור: אשרה אלקיים, תפאורה: משה שטרנפלד
TREMOLLO IN 1.5 INCH, CHOR.: OSHRA ELKAYAM, SET: MOSHE STERNFELD

- המשפט, יוסליה גולם, שש נפשות מחפשות מחבר, מקבת, מרד המתים, אנדורה, מראה מעל הגשר, מאלון הולך למות, בית אבות, הבולשת חוקרת, עלילות מקס ומוריס, בלה מורדוך, הערבי, זבישק הסוס;
- התיאטרון הקאמרי;
- מאורע מוצלח, סולמות, מקבת, הגיגולו מקונגו, להרוג את הזמן, הכיסאות, החולה המדומה
- קבוצת אופרה בדם קר
- קבוצת עתים;
- המלט, וויצק 91, רומיאו ויוליה
- האופרה הישראלית; פאוסט
- תיאטרון הבימה;
- האב, אנשים קשים, גן ריקי, על עכברים ואנשים
- תיאטרון תמו-נע;
- "חמש צעקות" מאת נאוה צוקרמן וקובי מידן